

Varga Csaba: Szavaink a múltból

(Fríg Kiadó, 2010. www.varga.hu)

A könyv 13 nyelv szókincsét (angol, német, ógörög, orosz stb.) veti össze a magyarral. Alább az angolral való összevetés eredményét látjuk kibővítve.

© Varga Csaba

***

Mottó: „Minden fogas kérdés az elfogadásig
három lépcsőt tesz meg: az elsőt nevétségnek
tartják, a másodikon küzdenek ellene,
végül a harmadikon magától értetődőnek
tartják.” (Arthur Schopenhauer)

MAGYAR IS, ANGOL IS

Nyelvészek figyelmébe különösen ajánlom ezt a tanulmányomat, mert bizonyosága annak, hogy a 19. század eleje óta kialakított tudományos nyelvi világnézet nem veszi figyelembe a teljes valóságot.

1.) ELŐSZÓ

A 19. század közepe táján megjelent, úgynevezett Czuczor-Fogarasi szótárban a szerzők, szinte mellékesen, számos angol szót is megmagyaráztak a magyar nyelvből. Simon Zoltán a „*Dicsőség a sasnak és az égnek*” (szerzői kiadás, Vancouver, 1978) című könyvének 167-168. oldalain több meggyőző magyar-angol szóegyeztést mutat be. Továbbá tudomásom van egy magyar kőművesről, aki Londonban dolgozván sok angol szóról felismerte, hogy azok megvannak a magyarban is, s e felismeréseit egy spirál-füzetben gyűjtötte. Összességében tehát itt arról az egymástól függetlenül többször is előbukkant sejtésről van szó, hogy esetleg mélyebb kapcsolat állhat fenn a magyar és az angol szókincs között.

Van-e alapjuk ezeknek a sejtéseknek, avagy nincs?

Fél évtizedes kutatásom alapján adok igenlő választ e kérdésre ebben a lehető legtömörebbre összefogott tanulmányomban. Részletes elemzés az „*Az angol szókincs magyar szemmel*” (Fríg Kiadó, 2007) című könyvemben olvasható. E könyv angol változatának címe „*The English language from the Hungarian view*” (Fríg Kiadó, 2010.)

Lássuk tehát annak bizonyítását, hogy a többször is felbukkant észrevételnek valóban van valóságos alapja. Itt azonban meg kell jegyezni a félreértések elkerülése végett: nem arról van szó, hogy a magyarok tanítottak volna bárkit is beszélni. Hanem csupán arról, hogy az általunk jobban megismert nyelvek egyaránt az ősnyelv gyermekei, s ezt az *egykor még közös* ősnyelvet valami miatt a magyar őrizte meg a legrégebbi, legtisztább állapotában. Mintegy az ősnyelv kövülete maradt, tehát nem csodálható, hogy kisebb-nagyobb részletei véletlenszerű elrendezésben máig is felismerhetők számos nyelvben. Erre kell gondolnunk az alábbiak olvasása közben, s nem többre.

2.) A RENDSZERES HANGMEGFELELÉSEK

A szóegyezések valódiságának egyik bizonyítási módja a rendszeres hangmegfelelések kimutatása. Ezt a módszert a nálunk legbővebben oktatott finnugorista nyelvészetben kevésbé elmélyedt olvasó is biztosan eléggé jól ismeri. Két idézettel hadd segítsen ezen ismeretek felelevenítését.

1.) „A finnugor nyelvrokonság érzékeltetésére használt szóhasonlóságok, hangmegfelelések a nyelvek közös származásának legnyilvánvalóbb megjelenési formái.”

2.) „A nyelvészet a rendszeres hangmegfeleléseket fogadja el döntő érvként, amit az uráli nyelvcsalád tagjai közt is meg lehet figyelni. (Az én kiemelésem – V. Cs.) A hasonlóság véletlen és rendszertelen is lehet, de az azonos típusú hangmegfelelések “rendszeres” előfordulása minimálisra csökkenti a véletlen esélyét. Ilyenek például a $p \sim f$ (például: *pegte* ~ fekete = *čierný*, *pugi* ~ fog = *chytá*, *drží(drzsi)*), $k \sim h$ (*kala* ~ hal = *ryba*), $t \sim z$ (*viten* ~ vizen = *na vode(na vogye)*), $mp \sim b$ (*empem* ~ ebem = *pes mój(pesz muoj)*), $nt \sim d$ (*antaa* ~ ad = *dá*).”

Ez annyit jelent, hogy ha bármely két nyelvből kiválasztunk azonos jelentésű szópárokat és e megfeleltetett szópárok egyöntetűen ugyanabban a hangban különböznek, akkor bizonyosnak tekinthetjük, hogy e szavak megfelelnek egymásnak.

3.) PÁR BIZONYÍTÓ PÉLDA A FINNUGOR NYELVI KAPCSOLATRA

Néhány finnségi-magyar közös szó egyeztetése a z-t hangmódosulás rendszerességének kimutatásával a szakkönyvekből:

		z-t	
száz	ház(= dom)	víz	méz
sata	kota	vete	mete
sto(szto)	chata	voda(votha)	med(meth)

Mivel egyöntetű, rendszeres a z-t hangváltozás az egymás alá tett szópárokban, továbbá a jelentés is egyezik, ezért e szóegyezések valóságosak. Pontosabban mondva: e szópárok nem különböző szavak, hanem csupán **kiejtési változatai** egymásnak. Ugyancsak csupán kiejtési változatok az alábbi, egymás alatt lévő szavak is, melyekben f-p módosulás figyelhető meg:

		f-p	
pegte	pugi	puu	pääsky
fekete	fog	fä	fecske
čierný(csierni)	chytá	drevo	lastovička(lasztovicska)

Ezeket az egyezéseket nem vitathatók, a bizonyítás kifogástalan. E szavak is kiejtési változatai egymásnak.

4.) UGYANEZEN MÓDSZER ALKALMAZÁSA AZ ANGOL NYELVRE

A fent látott bizonyítási módszer nem nyelvfüggő, bármely két nyelv összevetésénél helyes eredményt ad.

Alkalmazzuk most ezt a bizonyító módszert az angol nyelvre is.

Alább három szót látunk, melyek azonos jelentésűek, s csupán a t-d változásban különböznek:

	t-d	
does(thoesz)	deed(theeth)	did(thith)
tesz	tett	tett (múlt i.)
číní(csinyí)	čin(csín)	číníl(csinyíl)(minulý čas(csasz))
delá(gyelá)	dej(gyej)	delal(gyelal)

Mivel sikerült felmutatni „*az azonos típusú hangmegfelelések »rendszeres« előfordulását*”, el kell fogadnunk, hogy a does-tesz, deed-tett, did-tett (múlt i.) szópárok csupán **kiejtési változatai egymásnak**, s emiatt természetesen még a megfelelő szóképző elemek is egyeznek. Vagyis e három szó közös szava az angol és a magyar nyelvnek, függetlenül attól, hogy eddig mit gondoltunk a magyar és az angol szókinés viszonyáról.

Megerősítésül nézzünk példákat az m-w hangmegfelelésre is:

	m-w			
wash	what	went	we	where
mos	mit	ment	mi	merre
umýva	čoho(csoho)	išiel(isiel)	my	kam

Ezzel bizonyítottuk, hogy a mos-wash, mit-what, ment-went, mi-we szópárok csupán kiejtési változatai egymásnak. Tehát ugyanazt mondhatjuk, mint előbb: e szavak is közös szavai az angol és a magyar nyelvnek, függetlenül attól, hogy mit gondoltunk eddig a magyar és az angol nyelv viszonyáról. Mert ha ez a módszer helyes eredményt ad a finnugri nyelvekre, akkor az angolra is, vagy pedig egyikre sem. Ez az eljárás azonban matematikai (valószínűségi) szempontból mindenképp helyes eredményt kell, hogy adjon.

5.) ÖSSZETETT SZAVAK

Könnyű belátni, hogy ha összetett szavak egyeznek, akkor a bizonyosság hatványozott. Ugyanis ha nem csak az összetételt alkotó szavak alakja és jelentése, hanem az együtt kiadott jelentésük is egyezik, akkor a teljes szó különösképpen egyezik. Vagyis a tévedés esélye nulla (az alábbi példákban a mai magyarhoz viszonyított többlet hangokat kissé feljebb toltam):

warehouse	storehouse	necklace	chimney-sweeper
áruház	tárház	nyaklánc	kéményseprő
ochodný dom	skladisko(szklagyisko)	náhrdelník(náhrgyelnyík)	kominár

E szavak jelentése is tökéletesen egyezik, vagyis ezek az összetett szavak is csupán **kiejtési változatai egymásnak**. Ráadásul itt nem is 4, hanem $2 \times 4 = 8$ szó egyezését is bizonyítottuk. Egyedül az angol store igényelhet magyarázatot. A szókezdő “s” csupán kiejtést díszítő hang, amiről később szólok.

picklock

pöck-lak(at)
tolvajkulcs

zlodejský klíč(zlogyejský klyúcs)

Csupán régies, azaz fordított a szórend az angol szó esetében, mint pl. régen egyensúly = **rovnováha** súlyegyen = **váharovná(lenne)** volt. Tehát pöcklak(at) a ma szokásos szórenddel: lakatpöck, lakatpöcök.

elope
ellopa
ulúpi, ukradne(ukradnye)
nőt férfit megszöktet
muž utečie so ženou(muzs utyeicsie szo zsenou)

Erre elég egy ismert mondatot idézni: “ellopja a menyasszonyt = **ukradne nevestu(ukradnye nyevesztu)**”. Tehát a régi lányszöktetésről = **pomôcť utiecť dievčaťu(pomuocťy utyiecty gyievcsatyu)** van szó, csak az ezt kifejező szó régies kiejtése „fagyott bele” a mai angolba.

redneck
rőtnyak
rudý krk, červený krk (cservení krk)
vidéki ember
vidiecký člověk(vigyieckí cslovek)

Jelent az angolban bunkót, faragatlan alakot is. Értelme: a paraszt ember előre hajolva dolgozik, így nem az arcát, hanem a nyakát barnítja le a nap. A „rőt nyak” kifejezés ezért jelent parasztot.

rent*
árrenda
renta
kiad, bérbe ad, haszonbér
vydá, dáva do prenájmu

A kifejezés „áron ada = **dáva za cenu**”, összevonva „árrenda”, majd ebből kiesett a szókezdő és a szó végi magánhangzó, s maradt az angolban a rend > rent. (*Czuczor-Fogarasi szótár.*)

* A rent-hez hasonló *mértékű* összevonás pl.: sziporka-spark = **iskra**.

6.) SOK LÚD DISZNÓT GYŐZ

Egy másik bizonyítási módszer a „sok lúd disznót győz” alapon működik. Ha számos olyan szót tudunk bemutatni, melyek között az eltérés nem több, mint amennyit a tájnyelvi kiejtések eltéréseinél tapasztalhatunk, (mint pl. kórógyi léity-légy, koódés-koldus), akkor csupán **kiejtési változatokról** van szó.

loose	soused	shawl	buoy	house
laza	sózott	sál	bója	ház
lahký(lyahký), volný(volyný)	solený(szolený)	šál(sál)	bója	chata, dom

field	poor	tusk	neck	chunk
föld	pór	tüsk(e)	nyak	csonk
pôda,	chudobný	třň (třny)	krk	torzo

noise	cheapen	clench	leak	pathic
nesz	csappan*	kilincs**	lék	beteg
šramot(sramot)	padá	kľučka(klyucska)	diera(gyiera)	pacient, (patsient), chorý

* A víz szintje, ahogy valaminek az ára is csappan, más szóval: csökken = **znižuje sa** (znyihsuje sa).

** Kilincs mély hangon kallancs, azaz kallantyú. Hát nem az?

Ezek csak kiragadott példák. A tanulmány végén, a függelékben 500, mindmáig ennyire tisztán megmaradt egyezést mutatok be.

Azt láthatjuk, hogy e szavak esetében az eltérést csupán az angol nyelvre jellemző sajátos hangképzés és hangkészlet adja, több különbség nincs, sőt, még a helyesírási eltérést is le kell számítanunk, pl. sh = s, ch = cs. E módszer erejét könnyen belátja az, aki megpróbál 5-10 ilyen egyezést kimutatni mondjuk a szlovák és a tibeti nyelv között. Ha nem lehet, akkor nincs egyezés, ha lehet, akkor van.

7.) A DÍSZÍTŐ HANGOK

Sokszor jelennek meg díszítő hangok a szavakban. Ez minden nyelvben megfigyelhető. E semmit sem jelentő, betoldott hangokat három ponttal magasabbra tolom. Például mihelyt-mihelyst = **ihned'(ihnyegy)**, tüsszent-trüszszent = **prská(prszká)**. Ugyanígy teszek az angol szavak esetében is, pl: ráma-frame.)

Szó belsejében rendszeresen megjelenő „l” vendéghang:

mant/e	bu/bous	b/lubber	s/leek	s/uttish
mente	búbos	bubor	sík	szuttyos
plášť(plásty)	bu'vovitý(bulyvový)	bublina	čiará(csiara), rovina	sutinový(szutyinový)

o/d	c/lot	wi/d	c/lap
ód(on)	köt	vad, vid(ék)	csap
dávny, starý(sztarý)	tká, viaže(viazse)	divý(gyivý)	čľapká(csllyapká), pľačká(plyacska)

cloud
köd
oblak, hmla

Itt is a rendszeres hangmegfeleltetésről és annak bizonyító erejéről van szó, csak ezúttal ugyanazon hang betoldásáról. Erre tökéletes bizonyíték, hogy ha ezeket a hangokat kiviszem a fenti angol szavak mindegyikéből, akkor mindegyik esetben az azonos jelentésű magyar

szót kapom meg. Az „l” hang betoldása a magyarban is ismert, pl. suttly-slutty= **čup(čup)**, de régente rendszeres volt: csónak-csolnak = **člnok(cslnok)**, kócsag-kolcsag = **volávka, beluša(belusa)**. Avagy szláv példa: szavacska-szlovocsko, a szlovákban szlovécska.(tipikus magyar elhallása a **slovičko(szlovicsko)** kifejezésnek).

Szó elején is megjelenhetnek kiejtést díszítő hangok. Magyarban a „b” vendéghangra példa: rekeg-brekeg = **kváka**. Az angolból erre példaként az „f” hangot mutatom be vendéghangként:

<i>frounce</i>	<i>frame</i>	<i>fray</i>	<i>flag</i>	<i>fracas</i>
ránc	ráma	roj(t)	lóg	rikács

vráska(vrászka) rám strapka(sztrapka), stravec(sztrapec) vlajka škrek(skrek), vresk(vreszk)

7.) SZÓKÉPZŐ ELEMEEK

Szóképző elemekben is nagyfokú az egyezés, csak a kiejtés módosult kissé. Íme a szóvégi „-tt”-nek „-dt” „-d” hangra való módosulása:

washed	smoothed	languid	puffed	tumid
mosott	simított*	lankad(t)	puffad(t)	tömött
umytý	hladený(hlagyení)	malátny	opuchnutý	tlstý(tlsztí), napchatý

* Pl. „smoothed lath”: simított lécs, ahol lécs = lath = **lata**.

Az „-os” melléknév képző „-ous”, „-ish”, „-sh” alakban az angolban:

bulbous	papulous	poorish	reddish
búbos	púpolós	póros	rőtes
	(itt: hólyagos)	(szegényes)	

bul'vový(bulyvoví) pupákový chudobný rudý, červenkastý(cservenkasztí)

lush
lés
(leves)
šťavnatý(styavnatí)

A gyakorító -oz, -ez, -z (mint önt-öz, jel-ez, jel-z) az angolban -os, -s kiejtésű. Nálunk ez a „z” hang „l”-nek ejtve is használatos, például „kormoz” és „kormol”(a **szlovák nyelvben ezt nem használják, helyette a „vymetá komín = kisöpri a kéményt“ alkalmaznak, de szószerint képezhetné korom = sadza(sadza), kormol = sadzuje(sadzuje)**) ugyanaz, de a táncol=tancuje szót nem szokás úgy mondani, hogy táncoz, de értjük. Az angolok ezt a gyakorítót már túl gépiesen használják, ott is a szó végére teszik, ahol nem kellene:

dances	pisses	washes	mends
táncoz	pisiz	mosoz	mentez
	(pisil)	(mosdik)	ment

tancuje pišá(pisá), čúra(csúra) myje, myje sa(myje sza) zachráni(zachrányí)

chirps	eats
csiripez	étez

(csiripel)   (eszik)
čviriká(csviriká)   je (jedlo)

A sok-sok további nyelvtani egyezés bemutatására itt nincs lehetőség. Egy nagyon mély közös jellegzetességet azonban meg kell még itt említeni. Ez pedig a folyamatos jelen képzője, az „-ing”. De vajon a ker-**ing** = **krúži(krúzi)** nem folyamatos jelen idejű-e, s csakis az „-ing” miatt? Ugyanarról van szó, csak mi sokszor tovább fűzzük a szót, pl. csil-ing(el) = **pozvānat'(pozványaty)**, száll-ing(ózik) = **poletuje**, ács-ing(ózik) = **postáva(posztáva)** stb. Továbbá az illeszkedés miatt az -ing kiejtése -eng, -ong, -öng is lehet. Mint bus-ong = **oplakáva**, me-reng, öd-öng = **posníva sa(posznyíva sza)**. (Legalább ezt azért már illetet volna észrevenni.)

8.) MONDATOK

Az alábbi mondatokat a finn-magyar nyelvrokonság főbb bizonyítékai közt tartják számon:

finn

Orvon silmä kyyneliä täynnä.	Kivistä verinen oli vävyn käsi.
Árva szeme könnyel tele.	Kövektől véres volt veje keze.
Sirotské oči so slzami sú plné.	Od kameňov krvavá bola zaťova ruka.
(Szirotské ocsi szo slzami szú plné.)	(Od kamenyov krvavá bola zatyova ruka.)

Az egyezés kétségtelen, még ha hosszabb tanulmányozást is igényel e mondatok azonosságának belátása. Kissé lehangoló ugyan, hogy minden tudományos és ismeretterjesztő munkában ugyanazt a 6-8 mondat-példát mutatják be, nyilván azért, mert ilyen egyező finn magyar mondatok létrehozása nagyon nehezen megy. De nagy szükség van rájuk, hiszen az azonos mondatok létrehozásának lehetősége „adu ásznak” számít, s ez természetes.

Most pedig nézzük meg, mit tudunk felmutatni e téren magyar angol viszonylatban.

Az eredmény már első pillanatban meglepő: nem csak néhány nehézkes mondat állítható párhuzamba, hanem szinte tetszőleges számú, melyek ráadásul a finn példáknál sokkal tisztábban egyeznek.

Az első példákban szakítsunk azzal a hagyománnyal, hogy mindig a másik nyelv mondatához igyekszünk megfelelő magyart keresni. Miért nem lehet ez fordítva? Itt tehát az a kérdés, hogy lehet-e magyar szerkezetű mondatot a magyarral azonos angol szavakkal mondani?

Hogy mennyire lehet, annak bizonyítását azzal is nehezítem, hogy csak w-v-m módosulású szavakat alkalmazok:

Merre ment?	Mit mos?	Vad vándor ment.
Where went?	What wash?	Mad wander went.
Kade išiel? (on)	Čo umýva?	Divý vandrovník išiel.
(Kagye isiel? (on))	Cso umýva?	Gyiví vandrovnyík isiel.)

Az alábbiakhoz két további dolgot szükséges tudni.

a) Az egyik az, hogy az angol „he” azonos a magyar „ő = **on**”-vel. Ugyanis nem régen még mi is h-val ejtettük ezt a szót. Egy példa Szalay Ágoston 1547-ben kelt leveléből: „... azt hó be nem tudja szolgálatni”. Ez a hó az angolban he.

b) Másik tudnivaló pedig az, hogy tévedés az angol „is”-t igének, (segédigének), különösképpen hiba létigének tekinteni. Nem ige, hanem az „az = **ten(tá,to)**” mutató szóval azonos.*

Ezt könnyű megmagyarázni. A titok nyitja abban rejlik, hogy a magyarban a „sok **az** ág” mondható így is: „sok ág **van**” (= **je veľa konárov(je velya konárov)**). Vagyis az „az” (= **ten, tá, to**) és a „van” (= **je, jestvuje(jesztvuje)**) ilyen mondatépítés esetében azonos értelművé válik. Az angolból az egyik változat kihullt, s maradt a „sok **az** ág” jellegű változat. Ezért tűnik úgy, mintha az „is” ige lenne. Az igaz, hogy ahelyett áll, de nem az.

Mint például:

Peter **is** mere muck.
Péter **az** merő mock.
Peter je celý špinavý. (Peter je celý spinavý.)

Peter **is** wander(ing).
Péter **az** vándor(ol).
Peter je vandrovník. (Peter je vandrovník.)

* Érdekes egy pillantást vetni a létigére, itt is érdekes egybeesést találunk. Az angolban is a „**van**” (= **on je**) a létige, csak kissé más kiejtéssel. A régi szanszkritban **va(n)**, **va(ló)**(= **on je**): **bhú**, a **volt** (régiesen **vót**)(= **bol**) pedig: **bhúta**, tehát csupán b-v hangmódosulásról van szó. **Bhú** kiejtési változata az angol **be** és a német **bi**. A magyarban pedig a **bhú** v-vel ejtendő: **va** (**va-n**(= **on je**), **va-gy**(= **ty si(ti szi)**, **va-l-a**(= **on bol**), **vo-l-t**(= **on bol**). Vagyis **been** (angol), **bin** (német) és **van** ugyanaz: **csupán v-b kiejtési változatai egymásnak**. A magyar **az** (= **to(ten, tá)**) szó pedig a németben **es**, s ugyanez az angolban az **is**. Igaz, az angol **is** érthető igének is, amit itt a bal oldalon elemzett „sok **az** ág” és a „sok ág **van**” kijelentések felcserélhetősége magyaráz meg. Tehát az **is** egyszerű mutató szó, nem segédige.

Még egy példa: kérdés és a rá adandó szokásos angol válasz:

Is Peter languid? He **is**.
Az Péter lankadt? Hő **az**.
Je Peter malátny? **On je**.

Két példa a tesz-does = **číní(csíní)** azonosságra:

Does Peter sing? He does.
Tesz Péter zeng*? Hő tesz.
Číní Peter spev? **On číní**. (Csinyí Peter szpev? **On csinyí**.)

(*Sing a zeng= **zníe(znyie)**, **spieva(szpieva)** szóval egyezik. “Zengjük a dalt= **spievame pieseň(szpievame pisteny)**” ugyebár.)

Kijelentő mondat, majd ugyanez kérdésként:

Peter mends the wrong* mantle.
Péter mentez (a) rongy mente.
Peter opravuje poškodený kabát(mantlík).(Peter opravuje poškodený kabát(mantlík).)

(* **wrong** tisztán megvan a rong-ált, rong-álódott (= **poškodeny**(**poskogyeni**)) és a rongy (= **handra**) szóban.)

Does Peter mend the wrong mantle?

Tesz Péter ment (a) rongy mente?

Činí Peter opravuje poškodeny kabát?(Csinyí Peter opravuje poskogyeni kabát?)

(Péter menti [azaz javítja] a rongy[os] mentét?)

(Peter zachraňuje [čiže opravuje]poškodeny kabát?)(Peter zachranyuje [csizse opravuje]poskodeny kabát?)

Sok szó jelentése azonban gyakorta eltolódik, avagy szűkül a vonatkozása az idő múltával, mint pl. nyugt alatt leginkább az elpihenést(= **oddychnutie**(**oddychnutyie**), elnyugovást(= **upokojenie**(**upokojenyie**) értjük, míg az angolok magát az éjszakát(= **noc**). Az ilyen eltolódások már nehezítik a közvetlen megértést. Egy példa erre:

Ivan add(s) all night.

Iván ad álló nyugt.

(Iván álló éjszaka összead.)

Ivan celú noc ráta(počíta).(Ivan celú noc ráta(pocsíta).)

Sok esetben pedig nem a mondatot, hanem a kifejezést nehéz megérteni, mert ugyanazt másként szokás nálunk mondani. Például:

We have* roused.

Mi van rázott.

My sme trasený.(Mi szme trasení.)

(A van gyöke, a va h előhanggal hva, hve, magánhangzó betoldással have.)

Azaz: „mi van felrázott= **my sme potrasený**(**mi szme potrasení**)”, vagyis felrázottak vagyunk, már hibássá vált értelmezéssel: „nekünk van rázás = **my máme trasenie**(**mi máme trasenyie**)”. Az angolok ez alatt azt értik, hogy „felébredtünk = **zobudili sme sa**(**zobugyili szme sza**)”.

A további értelmezési nehézségek okainak egyike az, hogy az angol erősen sérült nyelv, például a szavak végeiről már gyakran hiányoznak részek. Végezetül erre mutatok példát:

to eat	some	fresh	fine
ét	szám	friss	fin
enni	számos	friss	finom
jest'(jeszty)	početný(pocsetní)	svieží(szviezsi), čerstvý(cersztví)	fajnový, jemný

cock	neck
kak	nyak
kakas	nyak(at)
kohút	krk

Olyan szócsonkulások ezek az angolban, mint amelyeneket pl. a zöldségkereskedők feliratain láthatunk: „Friss pari, ubi, káp, burgi = Čerstvé paradajky, uhorky, kapusta a zmiaky

(Czersztvé paradajky, uhorky, kapuszta a zmiaky) ”,avagy az üzemi éttermek étlapján gyakorta így szerepel a napi menü: „Pir burg pár káp = **praženė zemiaky parenou kapustou** (**prazsenė zemiaky parenou kapusztou**) ”. Igazán angolos.

9.) AZ EDDIGIEK ÖSSZEGZÉSE

Természetesen minél mélyebbre hatolunk, annál több magyaráznivaló akad. De találni magyarázatot. Mindenesetre a fentiekből egyértelmű, hogy akár olyan kis versikéket is írhatunk, melyek magyarul, angolul mai is ugyanazok. Ez pl. a finn nyelvről már rég nem mondható el. Következésképpen azt kell mondani, hogy az angol közelebbi rokonságban áll a magyarral, mint a finn. Sőt, bármilyen meglepő is: a magyar legközelebbi nyelvrokona ma az angol. Ez annak ellenére is igaz, hogy szókincsének legalább fele számukra is idegen szó. Vagyis megroppant a sokszor megjelent hódítók nyomása alatt.

10.) AZ EREDMÉNY PRÓBÁJA

A leírtakat próbára is tehetjük.

Megállapíthatjuk, hogy ha az egykor még közös ősnyelv ennyire kiütöközik a magyar és az angol szókincsből, továbbá a német és az angol közel áll egymáshoz, akkor a fent bemutatott jelenséget a németből is ki kell tudnunk mutatni.

Hogy ez lehetséges, azt az alábbi példákkal igazolom. Ehhez csak azt kell tudni, hogy a főnévi igenév képzője a magyarban **-ni**, **-eni**, **-ani**, például **lát**ni (= **vidiet'**(**vigyiety**), **küzdeni**(= **bojovat'**(**bojovaty**), **hullani** (= **padat'**(**padaty**). Ugyanez a hindiben **-ná**, pl. **rakhná** = **rakni** (= **ukladat'**(**ukladaty**). A németből azonban kiesett már az **-eni**, **-ni** végéről az **i** hang, s maradt az **-en**, **-n**. Tehát a németben az **-en** és a **-n** végére oda kell képzelnünk az **i**-t:

kitten	essen	schaben
kötni	eszni	szabni
tkať (tkaty)	jest' (jesty)	krájat' (krájaty), prispôsobit' (priszpuoszobity)

rasseln	dudeln
reszeln	dúdolni
rašplovat' (rasplovaty), pilníkovat' (pilnyíkovaty)	dudrat' (dudraty), pohmkávat' (pohmkávaty)

A teljes szavak egyeznek, még a **rassel** = **reszel** is egybevág. Példák a „be” egyezésére, ahol vékony vonallal jelölöm a szórészeket, hogy könnyű legyen észrevenni a szóképzés teljes azonosságát is:

be lausch en	be sauf en	be kritz en	be dach en
be les ni	be szop ni	be karc ni	be ták ni
behallgatózni	lerészegedni	bekarcolni	betakarni
odpočúvat' (odpocsúvaty)	naslopat' sa (naszlopaty sza)	doškrabat' (doskrabaty)	zakryť (zakrity)
			ták a takar gyöke

Példa a hangkiesésre:

kr|eng|el

kr|eis|el|n

ker eng ély percc, karika	kör öz öl ni keringeni
krúžel'(krúzsely), pračlúk, krúžok(krúzsok)	circulovat'(cirkulovaty), obiehat'(obiehaty)

kr|eis|en
kör|öz|ni
körbe forgatni

krúžit'(krúzsity), otáčat dookola(otácsaty dookola)

Összetett szavak:

Kr eis säge	Re tard at	Hüll kurve
kör öz szegő	rá tart at	hég görbe
körfűrész	késleltetés	burkoló görbe
kruhová pıla	podržanie(podrsanyie), zaostávať(zaosztávaty)	obal

Säbel|hieb
szablya|seb*
šabl'ová rana(sablová rana)

* A seb(= rana) esetében s > h hangmódosulás történt, mint pl.: sádog-hádog(= hapká).

Két érdekes példa ugyanannak hasonló jelentésű szóval való kicserélésére.
Az ék(=klín) sarkot(= hrana, roh) is jelent, s a németben épp ez utóbbit értik alatta, a säul pedig szál = rovní, a németben oszlop = stĺp(sztĺp) jelentésű, mint szálfa = rovní strom:

Eck haus	Eck säul
ék ház	ék szál
sarokház	sarokoszlop
rohová chata, rohový dom	rohový stĺp(sztĺp)

Hangvesztés a németben:

magyar	kieső	hang német	német jelentés
óriás	óriás	ries(e)	óriás
obor			

botorkálni	botorkálni	torkeln(i)	botorkálni
potkýnat' sa(potkínaty sza)			

hiszen	hiszen	schon	hiszen
snád'(sznágý), ako			

Német és angol szó: h > sh, sch a héj-hél = škrupina(skrupina), šupka(supka) szóban:

magyar	hél	ugyanis héj régen hél, v beékelésével: hüvel = pošva(posva)
angol	shell	kagyló= škebl'a(skeblya), mušľ'a(muslya) (mert két egymásra csukódó héja van)
német	Schale	héj, tok, hüvely= šupka(supka), púzdro, pošva(posva)

*

Ezzel sikeresnek mondható e tanulmány állításának a próbája. S így már még erősebb lett annak bizonyossága, hogy az egykor még közös ősnyelvben található meg ezen egybeesések nagyobb részének magyarázatát. S azért mutatható ki sok más nyelvben is ez a jelenség, mert – mint azt már utaltam rá –, a magyar nyelv rendkívül lassan változó nyelv, s lényegében az egykor még közös ősnyelv kövületének tekinthető. Végül az a sejtés is megfogalmazható, hogy, legalábbis Európában, az ősnyelv igazi felbomlása nem 15.000, hanem talán fele ennyi, vagy még ennél is jóval kevesebb évvel ezelőtt kezdődött. Ennek széles körű bizonyítását mutattam be a „*Szavaink a múltból*” című könyvemben. A magyar nyelv lassú változásának bizonyítását pedig „*A finnugorista áfium ellen való orvosság*” 69-80. oldalain tettem közzé.

***

FÜGGELÉK

E szóegyeztető kisszótárban 500 angol szót mutatok be, de csak olyanokat, melyek magyarral való egyezése – az eddigi példákhoz hasonlóan – még ma sem igényelnek mélyebb szótörténeti magyarázatot.

ad (össze)	add	dá, ráta, sčíta(szcšíta)
adand(ó) (- “ -)	addend	daný, sčítanec(szcšítanyec)
adott (- “ -)	added	pridaný
aggott (el-aggott)	aged (tt > d)	dávný, starý(sztarí)
áh!, dehogya	bah	oh, nie(nyie)
áll(-ó nap)	all (day)	celý(deň)(gyeny)
ámoz (z-l: ámol-ít)	amaze	ohromí
ámozott: elámolított	amazed (tt > d)	ohromený
annyi (annyi-ra,annyi-szor) (lásd még a	any mennyi, és számos címszót)	žiadný(zsiadní), každý(kazsdí)
ap(ály)	ebb	ubúdat'(ubúdaty), ustupovat'(usztupovaty), odliv
árenda (áron ada)	rent) (hangveszt.: árenda)	renta
áru	ware	tovar
áruház	warehouse	obchodný dom
árva	orpha(n)	sirota(szirota)
át (túl)	out	von, (cez)
áz(-ott, ázalék)	ooze	oáza, presak(preszak)
	(sár= blato, iszap = usadenina(uszagyenyina), kal)	
-as, -es, -os	-ous, -ish	prášia-cí(prásiaci), hrozia-cí
baba	babe	bábä, bábika

babás	babys	bábáci
bal (baj, pl. balsors)	bale	problém
bak (őz)	buck	cap(jeleň(jeleny))
bak	ba/k (akadály)	prekážka(prekázska)
bak	bau/k) (napr. fűrészbak)	koza(na pílenie)
	back	chrbát
	(hát = chrbát, napr. bakhát = hrbolec, hrebeň(hrebeny))	
bárka	barge	bárka, archa
barnás	brownish	barnavý, tmavohnedý(tmavohnyedí)
be-	be-	do-
befüll(ed)	befoul	dusný(duszni), sparný(szparni)
behull	befall (h-f)	do-padá, stane sa(sztanye sza)
bekerít(övez)	begird (k-g) (körülvesz)	zahradit'(zahragyity), ohradit'(ohragyity)
berek (berk)	park	park
beteg	pathic (szenvedő= trpiaci)	nemocný(nyemocni)
bevár	beware (őrizkedik = stráži sa(sztrázsi sza))	dá si pozor(dá szi pozor), vyčkáva(vicskáva)
bévül (bél)	bowel	vnútro(črevo(csrevo))
bibi	booboo	bibiet'(bibiety), bolí, chyba,
bival(y)	bull	bivol
	(bival v nélküli párja, mint zúr-zavar = zmätok)	
biz- (bíz)	faith (b-f)	dôvera(duóvera), viera
bizalom, hit		
bog, bok(or)	bough (faág = konár stromu(konár szstromu))	vetva, konár, krík
bog(ár)	bug	chrobák
pof(on)(piff-paff)	biff (pofon = facka)	bit'(bity), úder(úgyer)
bója	buoy	bója
bojtár = = honelník(honelnyík) (aki boly-ong)	boy	chlapec

bolt (bolt-ozat)	vault (b-v) ívelt = oblúkovitý, zakrivený	klenba, oblúk
bong(kong, cseng)	bong (harangzúgás) = zvonenie(zvonyenyie)	dunenie(dunenyie)
borosta	bristle	zarastenec(zarasztyenyec)
	bat (ütő)	pálka(tenis(tenisz):raketa)
bot (b-vesztéssel: üt)	beat baton (bot)	bije obušok(obusok), pelendrek
boz(ót), boz(ont) bő (íves forma = oblúkovitá)	bush bow	húšť(hústy), húština(hústyina) oblúk, voľný(volyní)
bödön (fakupa, palack, csajka, olajos hordó)	bidon	bedňa(bednya), sud(szud)
bök	beak (csőr)	zobák
bök, pöck	pick (pl. csákány = čakan(csakan))	pichá, picháč(picháč), pucka
bök bőr	poke (bök, bökdös) bar-	pichnutie(pichnutyie) kožušina(kozsušina)
bőre (= póre)	bare (meztelen = nahý)	koža(kozsa)
börce, bőrke (pénzes zacskó = vrecúško s peniazmi(vrecúsko sz peniazmi))	purse	peňažanka(penyazsenka)
bú	woe	beda, smútok(szmútok)
búb	bubo	opuch
búb	bu/b	buľva(bulyva)
bübföld (hagymaföld)	bu/b field = cibul'ové pole(cibulyové pole)	buľvové pole(bulyvové pole)
búbos	bu/bous	buľvový(bulyvový)
bubor	b/ubber, bu/bar	bublanina(bublanyina)
buga	bulge (dudorodás) = vypuknutie	vypuklý(vypuklí)
buggy(os)	bagg(y)	voľný(volyní), široké(siroké)

bugy(or)	bag	vak, vrece
buk (hány)	puke (hányás = zvracanie)	zvracať
bur(koló)lap(burkolólepel)	burlap	baliace plátno
cin(ón)	tin (c > t)	cín
cikcakk(os)(zeg-zugos)	zigzag	cikcak(kľukato(klyukato))
csal, csaló /istálló	stall stall(ing)	tajit'(tajity), klamať(klamaty) mašťal'(mastaly) /
család(čalád) (gyerek: „háromcsaládom van = mám tri rodiny(mám tri rogyini”)	child	čel'ad'(cselagy), rodina(rogyina)
csánk	shank	kvačka(kvacska), hák, (držiak(drzsiak))
csap (csapás)	chop, swoop	štiepať(styiepaty), udriet'(udriety)
csap (pl. hordócsap)	tap (cs > t)	čap(csap), čapovať(csapovaty), výčap(vícsap)
csapház (kocsma)	tap-house (cs > t)	výčapná-chata(vícsapná chata)
csappan	cheapen (csökken)	zlacnieť(zlacnyiety)
csavar (= v nélkül:csűr)	screw(hangátvetés)	skrutka(szkrutka), skrutnúť(szkrutnúty)
cseng	chink	cengat'(cengaty), cinká
csepp, csipet (kis ár: olcsó = malá cena: lacný)	cheap	štipka(styipka)
cserr-	chirr (ciripel = cvrliká)	cvrk-
csever (csevely)	c/aver	klebeta
csin	c/ean (tisza = čistý(csiszti))	čistý(csiszti)
/csin (csinált, kimódolt)	c/ean	čini(csinyi) /
csikol (csikl-and)	tickle	šteklit'(styeklity)
csikozott: (rovott)	rowed	ryskovaný(riskovyni), pásikavý(pászikavi)
csiling (csengés = cinkanie(cinkanyie), zvonenie(zvonyenyie))	clink	cinkat'(cinkaty)
csill(ap)	still	stály(sztáli), ustálený(usztálení), utíšený(utyíseni)

(csendes = tichý(tyichí))

csimp(-aszkodó) clamp svorka(szvorka), zopnút'(zopnúty), klampiar
(fogó = zverák, kliešte(kliestye), csiptető = štipec(styipec))

csín (csinált, kimódolt) clean fenn a csin(-nél)

csip(esz) clip klipnút'(klipnúty), štipec(styipec)
csip (csipogás = štebotanie(styebotanyie)) chip čip(csip)
csirip chirrup, chirp čvirikanie(csvirikanyie)
csit-csat (csacsogás) chit-chat kecanie(kecanyie)
csizol (kidolgoz = vypracuje) chisel leští(lestyí), sekáč(szekács)
csit! chut! ticho(tyicho),(čičikat'(csicsikaty)

csonk chunk klát,
čunga(csunga) = noha(Hviezdoslav)
(fatőnk = peň(peny), tuskó= klát)

csök (pl. bikacsök) stick š'uchadlo(styuchadlo)
(bot, fűtykös = palica)

csökken slacken uvoľnit'(uvolyinyty), upadat'(upadaty)

csörl (mint csörlő) swirl vír, kladka
(forog, kavarog = točí sa(tocsí sza), pl.az örvény is = aj vír)

csúf scoff škrata(skrata), špata(spata)

dárd(a) dart oštep(ostyep)
drága dear drahý
deszka desk doska(doszka)
dolmány dolmen šatstvo: dlhší kabát
domb dump hromada, kopec

dong dong duní(dunyí)
(bamm, ütés = úder(úgyer)

durva dure tvrdý, durák
(szigorú = striktný(sztriktní), kemény = tvrdý)
rud(e) (gyökfordulás)

düne dune duna
(homokbucka = pieskový kopec(pieszkoví kopec))

eleve (élő) alive, live žije(žije)

ellopja (ellopa) elope ukradne(ukradnye), lapaj(darebák)
(szökteti a menyasszonyt = ukradne nevestu(ukradnye nyevesztu)

est	west (nyugat = západ)	večer(večer)
ét fal fár(ad)	eat wall far (messzi = d'aleko(gyaleko), távoli = d'aleký(gyaleký))	jedlo, jest'(jeszty) val, múr, stena(sztyena) diaľava(gyialyava)
fing	pong (bűz = smrad(szmrád), szag= zápach)	prd
finom	fine	fajn, fajnový
fogó ("foger": ujj)	finger (ujj, ami fog = prst, čo drží)	prst(prszt). palec
folt (szégyenfolt)	fault	fľak(flyak)
foly	flow	plynút'(plinúty)
foszt	oust (az f kiesett)	tíska(von)(tyíszka (von))
föld friss frissen (frissül) fűl (fűlled) fűtött	field fresh freshen foul heated (h-f: "hőtött = zahriatý(zahriatí)")	pole(z poľa(z polya)), zem čerstvý(csersztví) občerstvuje(obcsersztvuje) hniť(hnyity) zahriatie(zahriatyie)
ganaj	guano	hnoj
gida (gödölye)	kid (gyerek= dieta(gyietya)) (kölyök = panchart,)	kozľa(kozlya), diet'a(gyietya)
giling (-galang)	clang csengés = zvonenie(zvonyenyie))	cvengot
golyóbis	globe (latin globus)	guľa(gulya), glóbus(glóbusz)
göb görd gúnya	gob gird gown	guča(gucsa) ohrada, opásat'(opászaty) hába, šaty(sati)
gurgula	gurgle (bugyogás = žblnkanie(zsblnkanyie))	grgnutie(rgnutyie), bublanie(bublanyie)

gyagya	gaga	d'ad'a(gyagya), pobláznený(pobláznyení)
gyors = rýchly(ríchli)	hors(e) ló (gy > h)	kôň(kuóny)
gyöm(-öszölt) gyí! gyú hág(magasra) haj hajó	jam gee! glow huge hair (r > j) hoy	rozmiaždit'(rozmiазsgyity), rozmliaždit'(rozmliaзsgyity) dí(gyí), „Dí, fako(gyí fako)!“(Kukučín.) tliet'(tliety), žiarit'(zsiarity) ohromný(ohromní) vlasy(vlaszi) lod'(logy)
halm(halom)	holm (sziget= ostrov(osztrov))	ostrov(osztrov)
ham(is) hám(-iga) harang (ige: harong)	hum, sham hame harangue	humbug jarmo kárať(káraty), kázanie(kázanyie), hnevať(hnyevaty)
har(mat) = rosa(rosza) (hóharmat = dér = inovat'(inovaty) = osuhel' (oszuhely))	hoar	srieň(szrieny)
hars	harsh durva, éles, harsogó = jačanie(jacsanyie)	drsný(drsní)
ház he, hogy? hegy hegybak hej! héj (hüvely, hél)	house how high, huge hogback hoy! hull	chata, dom ako hoľa(holya), hora hrebeň(hrebeny) (hory) hoj šupka(supka), pošva(posva)
héj (hél)	shell (kagyló) = héj = škebl'a(skeblya)	škebl'a(skeblya), mušla(musla)
helyre, régies kiejtéssel: he're	here (ide = sem(szem), itt = tu)	tu, sem(szem)
hevít hír	heat (a v hiányzik) hear	hriať(hriaty), hic počuť(pocsuty), poslúchať(poszlúchaty)
hop, hopsza, hipp-hopp snap (h-sn) (hirtelen = odrazu, rýchlo, chňap(chnyap))	hop	hopa hop
horda = csorda hord (össze) höhö, haha hökk, hők	horde hoard he-he hoick	horda zhromaždi(zhromazgyí) he he háklit' sa(háklity sza), okúnať sa(okúnyty sza) (rántás = potrhnúť(pohnúty), lökés = tlačit'(tlacsity))

hő-ött (forró, tüzes)	hot	horúci, ohnivý(ohnyiví)
hőtött (hevített)	heated (fűtött = zahriatý, on zahrial)	hriatý (hriati)
hümm (hümmögés(hümmögés) = pohmkávanie) hum	hump	hm
hömp	hicc	humpľovat'(humplyovaty)
hukk		híčkat'(hicskaty), čkat'(cskaty)
hull	fall (f > h) (lehull = padá)	pád, padat'(padaty)
hupa, hup(hepe)	heap	kopa
hup, hupp (puffanó ütés=dopadajúci úder(dopadajúci úgyer), puffanás=puknutie(dela)(puknutyie gyela))	whop	puf, paf
huss, hess! húz (választ) = vytiahne(vityiahnye)	whoosh! choose	huš(hus), heš(hes) ťahať'(tyahaty)
húz (huzagolás = nat'ahovanie sa(natyahovanyie sza))	chase	stíhať'(sztyihaty)
húz	hois(t)	stiahnúť'(sztyiahnúty), potiahnúť'(potyiahnúty)
hümm	hum	hm (duplázott)
ígért (megegyezés szerinti = podľ'a dojednania(podly'a dojednanyia))	agreed	dohoda, prísl'ub(prísl'yub)
illet (megillet vkit = prináleží niekomu(prináležsi niekomu)) allot (kiutal = pošle(posle), juttat = dodá)		pridelí(prigyelí)
illetmény (rész(rés) = čiastka, juttatás = prídel(prígyel))	allotment	výdel(vígyel), prídel(prígyel)
ing, inog, inga	hinge	kyvadlo, olovnica(olovnyica)
inger (pl. ingerület = dráždenie(drázsgyenyie)) anger (harag = zlost'(zloszty))	anger	hnev(hnyev)
istálló	stall(ing)	fennt a csal(-nál)
jó	eu ?	dobre, áno
juh	ewe (olvasd: jú)	ovca, bahnica(bahnyica), jahnica(jahnyica)
kacs (pl. szőlőkacs)	catch (elkap)	chytat'(chitaty), chyták, úponok
kak(as)	cock	kohút, kokot(horvátul)
kakukk	gowk, cuckoo	kukučka(kukucska)
kap (fog, tart)	keep	držat'(drzsaty), pochytat'(pochitaty)
kaptár (kapt-or:elkapó)	captor	úl'(úly)
kar (karosszék)	chair	kreslo(kreszlo)

kár (baj) karc	care scart	starostlivost'(sztarosztlivoszty), škoda(skoda), zloba škrabnutie(skrabnutyie)
kegy	kind (kegyes =	milost'(miloszty), veľkomožný(velykomozsni), veľkodušný(velykodusni) veľkomožný(velykomozsni))
kémény kéményseprő kép kert kilincs kocsi kolomp(ol)	chimney (régí angolban kemen) chimney-sweeper copy gard(en) clench coach clomp (zajosan megy =	komín kominár kópia, obraz záhrada, sad(szad) kľučka(klyucska) koč(kocs) zvonček(zvoncsek), klopkat'(klopaty) ide hromotom(igye hromotom))
kor(dé)	car (szekér =	kára voz)
köd	cloud (felhő, füstfelhő =	oblak, hmla oblak, oblak dymu)
köhög köpe(ny) kör köt (cement, ragasztó) köt (felköt, kötény)	cough cope cur, cir clot coat	kašle(kasle) plášť(plásty) kruh tuhne(tuhnye) zástera(zásztyera), kabát
köt (köt, csomóz =	knot (köt, csomóz =	pletie(pletyie), knot pletie(pletyie), viaže do kopy(viazse do kopi))
körl	curl (göndör =	kader(kagyer), kučera(kucsera) kučeravý(kucseraví))
közel	close (közel =	blízko neďaleko(nyegyaleko))
közös (közös)	closeish (elég közeli =	dosť blízko(doszty na blízku) na blízku)
kukk	keek (kukucs =	kuk, kukuk, pokukovat'(pokukovaty) kukuk)
kulcs(ol)	clutch (hangátvetés)	kľúč(klyúcs)
kunkori	kukri (görbe kés =	kučeravý(kucseraví) krivý nôž(kriví nuózs))
kupa kurj(ant) kurt(a)	cup, cuppa cry short	pohár krik, plač(placs) krátky

lák (székely tó)	lake	mláka, jazero
lakat	locket (horgos kapocs)	zámok
lakatpöck, angolban pöcklak(at) (lakat = zámok , zárnyitó= otvára zámkov , tolvajkulcs = zlodejský kľúč (zlogyejszki klyúcs))	picklock	pakľúč(paklyúcs)
lankad(t)	languid	malátny
lanyh (a le gyökből) (lejtő = sklon (szklon) , esés = spád (szpád))	lean	sklon
lap, lep (ágyékkötő = bedrovník (bedrovnyík), betakar = zakryje (zakrije):lepel = rubáš (rubás), plátno)	lap	klín, zabalit'
lap (lap = plát , platňa (platnya), tábla = tabuľa (tabulya))	slab (p-b)	plát
lavór (lé-er, lever)	laver	lavór
láz (ég = horí , jagá lángol = žiarí (zsiarí))	blaze	požiar(pozsiar)
laza	lazy, lax	laxný, vlažný(vlazsní)
laza	loose, sleazy	voľný(volyní), lacný
le	low	dole
léc	lath	lata
leff, liff	flaff	trepotat'(trepotaty)
lék	leak	diera(gyiera), káľa(kálya)
lem(ez)	lam(ina)	laminát, platňa(platnya)
lencs(e)	lens	šošovka(sosovka), šošovica(sosovica)
leng (lendítés = kývať (kívaty), kilengés = vychýlenie (vichílenyie))	fling	hodenie(hogyenyie)
lés (leves)	lush	šťava(styava)
lev(-él)	leaf	list(liszt)
levez (lé=lev)	lave	umyt'(umity)
lóba, lebeny	lobe	lalok
lóf(rál)	loaf	trúsiť sa(trúszity sza)
lompos (lomha = ťažkopádny (tyazskopádni), nemehlo (nyemehlo) tunya = lenivý (lennyiví))	lumpish	lump
lucs, locs	flush	príval, spláchnút'(spláchnúty)
luk	loch	diera(gyiera), jazero
mállad	mold	pleseň(pleszeny), tvarovať'(tvarovaty)
málló	mellow	mäkký, zjemniť'(zjemnyity)

(érett = doztretý)

mécses(méces)	matches	kahan, zápalka
ment	went (m > w)	išiel(isiel)
ment(javít = opravuje: megment)	mend	zachráni(zachráni)
mente	mantle	kabát, mantlík, mantel'(mantely)
mennyi	many	toľko(tolyko)
	(nem kérdés, hanem mint mennyiség)	
merre	where (m > w)	z kadiaľ'(ktorým smerom)(z kagyialy sz ktorým szmerom)
mérg(-es)	grim (szófordulás)	chmúrny
merő (napr. merő lucsök =)) (= samé blato(szamé blato))	mere (teljes = celý, merő = úplne(úplnye))	úplný, púhy
mező	mesa	náhorie, medza, pole
mező	meadow	medza
	(rét = lúka, kaszáló = lúka na kosenie(lúka na koszenyie))	
mi	we (m > v)	my
mit	what (m > w)	čo(cso), čoho(csoho)
mocor (mocor-gó = mechrít' sa(mechrity sza))	motor (c > t)	motor
mocsk	muck	špina(spina)
	(trágya, gané = hnoj)	
mocskrakó	muckrake	vyhrabávač špiny(vyhrabávacs spini)
	(trágyagereblye = hrable na prehadzovanie hnoja(hrable na prehadzovanyie hnoja))	
mocskhup(a)	muckheap	kopa hnoja
	(trágyadomb = hnojisko(hnojiszko))	
mód	mode	modalita, spôsob(spuószob)
móka	mock	posmech(poszmech)
	(kigúnyol vkit = zosmiešni niekoho(zoszmiesnyí nyiekoho))	
morc (régii: moros)	morose	mrzutý, morózný
morzsa	morsel	omrvinka
mos	wash (m > w)	umývať'(umívaty)
mos(l-ék)	mush	kaša(kasa), pomyje(pomije)
	(kása= kaša(kasa), pempő = propolis(propolisz))	
mosoly	smile (hangátvetés)	smiech(szmiech)
mosott	washed (m > w)	umytý
mot, moc	mouth	ústa(úszta)
	(száj mocog = ústa sa pohybujú(úszta sza pohibujú))	

motola	motile	motýľ(motíly)
mu(n)ka (régen muka)	make	robit'(robity)
műv(el)	move	pohnút'(pohnúty), robit'(robity)
nóg(at)	nag koník(konyík), poník(poník), poháňat'(pohányaty)	
nyűg(ös)	nag	gňavivý(gnyavivi)'
na, nó, nos	now	no, nuž(nuzs)
nak, nek	nex(t)	nasledujúci (naszledujúci)
nesz	noise	šum(sum), zvuk
nyak	neck	krk
nyaklánc	necklace	náhrdelník(náhrgyelnyík)
nyivál	snivel	fňukanie(fnyukanyie)
nyosz(olya)	nes-(t)	hniezdo(hnyiezdo)
nyugt	night	noc
nyűg(ös)	nag	(fenn a nógatnál)
odahúzó	adhesive (tapadó = lipnűci)	adhezívny, lepívý
ód(on)	old	dávny, starý(sztari)
ódon	olden	dávno, starodávny(sztarodávni)
	(régen = dávno, hajdan = v ranných časoch(v ranních csaszoch)	
okoz, okozott (o)	cause, (o)caused	kauza, príčina(pricsina)
-on, -en, -ön	on	na (predl. 6.pád)
opsz, hopsza	oops!	hopsa(hopsza), hopsasa(hopszasza)
or(om)	oro- (orography-horopis(horopisz))	hora, vrchol
-os, -as, -es, -ös	-ous	-cí, -iací
ő (starémad'arské: hű)	he	on
ön (saját)	own	vlastný(vlasztní), svoj(szvoj)
önös	owns	vlastník(vlasztnyík)
ör(ök)	ever	večne(vecsnye), stále(sztále)
ösz(ös) (mind = všetky)	as	až(azs), všetky(vsetki)
öv(é)	of	od (előljáró szó)
pár	pair	pár
párt	part	partia(partyia)
patina	patina (pat fordítva: tap, ako tapad = lepi)	patina(patyina)
pej	bay	pejko
pép	pap, pulp	papka(jedlo)
perzs	parch (perzsel = praží(prazsí), páli)	praží(prazsí)

perzs(el)	parched (nářečový výraz "perzsett = pražený")	pražený(prazsení)
pici, piti, pötty pis(i) placcs	petty piss splash	drobný, malý piša(pisa), moč(mocs) špliechat'(spliechaty)
pocs, p/acs	plash plackanina(placskanyina), čľapkanica(cslapkanyica) (pocsolya = mláka, tócsa = kaluž(kaluzs))	
pont	point, pinto	bod
pont (pötty)	pinto (pöttyös ló = grošovaný kôň(grosovaní kuóny))	bod, d'obka(gyobka)
pór (szegény) pórház	poor poorhouse (szegényház) = chudobinec(chudobinyec)	chudák chudobinec(chudobinyec)
póros portyáz(ó) pos(vány) póz	poorish partis(an) posh pose	chudobný partizán močiar(mocsiar) póza, postoj(posztoj)
pöck (pöck lak/at:lakatpöck = álkules = zlodejský kľúč(zlogyejszki klyúcs))	pick, picklock	pakľúč(paklyúcs), šperhák(sperhák)
pöckös pöff, pöf pöffedt (böffent)	peckish puff bouffant	nafuknutý, namyslený(namiszleni) puf bafkat'(bafkaty)
pöre (= böre = na kožu(na kozsu): meztelen = nahý)	bare	nahý, holý
pszt! pötty (pöttöm) pötty (folt)	pist potty spott	pst(pszt) d'obka(gyobka) špatný(spatní)
"pöttyött"	spotted (pöttyös = bodkovaný)	pehavý
puffadt	puffed	opuchnutý
púpolós	papulous (hólyagos = pľuzgier(plyuzgier))	pupákový
puszta(pusta)	waste (puszta = pusta(pusztá), pusztít = pustoší(pusztosi))	pusta(pusztá), pustý(pusztí)
ráfrissít rak(ás)	refresh reek	friško(frisko)(Hviezdoslav), čerstvo(cersztvo) ukladat'(ukladaty)

ráma	rim, <i>frame</i>	rimsa(rímsza), rám
ránc	<i>frounce</i> (ránc = vráska(vrászka), redő = riasa(riasza))	vráska(vrászka)
rang	rang	rang, hodnosť(hodnoszty)
rátart (késleltet)	retard	retardácia, podržanie(podrzanyie)
rátartott (késleltetett)	retarded	retardovaný, podržaný(podrzsaní)
ráz	rouse (felráz = potrasie(potraszie), ébreszt= budí(bugyí))	trasie(traszie)
rece (> ránc)	ruck, réseau (ránc, redő)	riasa(riasza)
reg(e)	leg(end) (r-l)	legenda
rek(esz)(rekes) (etetőrács = mriežka na krmenie(mriezska na krmenyie))	rack	regál
rek(edt)es	raucous	chrčiací(chrcsiaci)
rep(edés)	rip	vryp, rýpat'(rípaty)
rés	breach	trhlina
rett(-enet)	terr(or) (terr a rett fordítottja (rettenet = strašenie(sztrasenyie))	teror
réz (rós: vörös = rudý, červený(cservení)) brass (sárgaréz = mosadz(moszadz))		bronz, mosadz(moszadz)
rí	ruce	reve, revat'(revaty)
riad(alom, riadó)	riot	výstraha(víztraha), vystríhat'(vizstríhaty)
roggyant (rongyos) (rongyos = obnosený(obnosení), kopott = ošúchaný(osúchaní), elnyűtt = rozodraný)	ragged	rozgajdaný
rohan	run	hnať sa(hnaty sza)
ró(ja az utat = brázdí cestu(brážgyí cesztu)) rove (kóborol = potuluje)		tárat' sa(táraty sza)
rong(ált)	wrong	zlý, pokazený
rongy (rogyott= padnutý)	rogue	gauner
roj(t)	fray	strapka(sztrapka), stravec(sztrapec)
rokkan(t)	broken	rozbitý
ros(kad) (prés)	press	preš(pres), prešovať'(presovaty)
roth(ad)	rot, ret	trúchniviet'(trúchnyiviety), práchniviet'(práchnyiviety)
rothad(ás)	rotten	strúchnivenie(sztrúchnyivenyie), hniloba(hnyiloba)
rótt	writ	vyrytá
	(leírt dolog = napísaná vec(napísaná vec))	

rov, ró(= rýpe)grave (bemetsz =zarezať(zarezaty), seknút'(szeknúty), gravírovať'(gravírovaty)
graph(grafikon = graf, diagram)
groove (rovás = ryha)

rovó(= rýpací) groover vrúbkovač(vrúbkovacs)
(bányász = baník(banyík) (azonos a,,rovar = hmyz, chrobák“ szóval
: csak ez a fát, „rója = rýpe, (vájja = dolovať'(dolovaty))

rovott (kirótt = vyrytý) grooved (kivájt = vydolovaný) ryhovaný
rozsd(a) rust hrdza
rög rock hrudka
rőt red rudý
rőtes reddish ryšavý(risaví)

rőtnyak redneck rudý krk, červený krk(cservení krk)
(kinek tarkóját süti a nap: paraszt = sedliak(szedliak))

röv(id) brief stručný(sztrucsni)

rőzs(e) brush hušť'(husty)
(bokrot(= krovie) is jelent)

rúd rod prút, drúk
rúg, hangcserevel ugr rag hurhaj, ut'ahovať'(utyahovaty)

sál shawl šál(sál)
sánc sconce kryt, ochranný val

sep(er): elsodor) = odtrhne(odtrhnye)) sweep zametať'(zametary)
↳söp(ör) sweep zametať'(zametary)↓

seprő sweeper metla
sér(šér) (mind sér = fáj?) sore zranenie(zranyenyie)
(fájó = boľavý, sérülés = zranenie(zranyenyie))

sért hurt (s-h) ranit'(ranyity)
sík sleek klzký, hladký, rovina
sik(er) s/ick slizký(szlizkí), úspech(úspěch)
sima smooth šmykľavý(smiklyaví), hladký
simított smoothed vyhladený(vihlagyení)
sívít, süvít shout švítorit'(svitority), svišť'at'(szvistaty), švihot(svihot)
slisz, slisszan, csúsz sloush šuchnúť'(suchnúty)
sor), sor(ozat) ser(ial) seriál(szeriál)

sós souse zós(zósz), omáčka(omácska)
(sós páclé = slaný pác(szlaní pác), moridlo)

sózott soused solený(szolení)

söp(ör) sweep lásd a sepernél

súg), susog	sough (susog)	šuchoce(suchoce), šúšť'a(sústya)
sug(all)	sugg(est), pl. suggestive = sugalló =	sugerovat'(szugerovaty), vnúkat'(vnúkaty) sugestívny(szugesztívni)
suh, sus, szisz	swish	šuchot(suchot), šúšť'anie(sústyanie), švihať(svihaty), sičať(szicsaty)
suhong	swing	švung(svung)
	pl. swing-frame:suhong-ráma (karima):lengőkeret =	pohyblivý rám
süpp-	-slopp	slopat'(szlopaty), ľogat'(lyogaty)
süt (fegyvert = zbraň(zbrany))	shoot	striela(sztriela)
süt (kisüt)	sauté	piecť(piecty)
szablya	sabre	šabl'a(sablya)
szak), zsák	sack, sac	žoch(zsoch), sak(szak)(siet'(sziety))
szakada	secede (különválik = rozdelí sa)	cedit'(cegyity), sciedzat'(szciedzaty)
szakadár	seceder	odštiepenec(odstyepeňec), kacír
szám(os)	same	(to) samé(szamé), to isté(iszté)
szán, szándék	thin(k)	domnienka(domnyienka)
szappan	sapon(aceous)	saponát(szaponát), mydlo
szár(az)	sear	spráchnivený(szpráchnivení), zhorený, suchý(szuchí)
szél	soul (lélek)	duša(dusa), vietor
“széler” (vitorlás)	sailor	námorník(námorníyk), lodník(lodnyík)
szerény	serene	skromný(szkromní), pokojný
	(tisza= čistý(csisztí), derült = jasný(jaszní) , nyugodt = kludný(klyudní)	
szid	chide	hádat' sa(hádaty sza), vyvadit'(vivagyity), vyhrešit'(vihresity)
sziporka, szikra	spark(s) (szikra = iskra(iszkra))	sparkle (-"- , szikrázás = iskrenie(iszkrenie))
szipp (szippantás)	sip (hörpintés)	sřkat'(szřkaty), chlípať(chlípaty)
szipp	sniff (szippantás)	snorit'(sznority), čuchať(csuchaty)
szissz	hiss (a s-h)	syčať(szicsaty), sskat'(szszkaty)
sissz, suh	swish	švišť'at'(szvistyaty), švihnúť(svihnúty)
szít	sweat	znojit' sa(znojity sza)
	(izzad = potí sa(potyí sza), veríték = pot)	
szítt(sítt)	sweat	cicat'(cicaty), sať(szaty), cucat'(cucaty)
	(szívott, kiszívott= vycicaný)	
szivony	siphon	sifón(szifón)
	(szivornya = hadica na stáčanie(hagyica na sztácsanyie), nasávač(naszávacs))	

szop (szoppant)	sop (felszív = nasaje(naszaje), márt = máčat'(mácsaty))	slopat'(szlopaty)
szó	saw (szólás = príslovie(príszlovie), porekadlo, povrávka)	príslovie(príszlovie)
szó)	say (mondóka = rečovanka)	riekanka
szó (szó, ami szó)	so so	slovo dá slovo(szlovo dá szlovo)
szop(sop)	sop (felszív)	(duplázott)
szór (pl. vizet = vodu, magot = semená(szemená))	shower, sour (zuhany) = sprcha(szprcha), zápor = prehánka, magvető = seje semená(szeje szemená))	sprcha(szprcha), sypat'(szipaty)
szörp	s/urp	srkat'(szrkaty)
szutty(kos)	s/ut	sutinový(szutyinový), špinavý(spinaví)
szuttyos, szutyis	s/uttish	zašubraný(zasubraní), špinavý(spinaví)
tá, táv, tova(= ďalej(gyalej))	to	predložka „ku“ a ďalšie
tábla	table	tabuľa(tabulya)
tag	tag	prídavok, príviesok(príveszok)
tánc	dance	tanec(tanyec)
tányér	dinner (t-d)	tanier(tanyier)
taps (enyhe ütések = ľahké údery(lyahké úgyeri), jelentése még: vacsorajel=	taps	potlesk(potlaszk), aplauz szignál na večeru(szignál na vecseru))
tár	store (raktár)	sklad(szkład)
tára	tare	tara(váhy)
tárház	storehouse	sklad(ový dom)(szkladoví dom)
tart (vhova)	dart	vyraziť(niekde)(virazity niekgye)
tár(uló), (ajtót is tárjuk = dvere otvárame)	door (v němčine: tür)	dvere
te	thee (téged = teba)	ty(ti)
tér (betér)	(en)ter	vstúpiť(vsztúpity)
tér (pl. térül-fordul)	tour	túra
tesz	does (t > d)	činí(csinyí), delá(gyelá)
tiszta	chaste	čistý(csisztí)
tiz(ed) (dézsmá, de a dézs is a tíz = desat'(gyeszaty) szó torzulata)	tithe	dežma(dezsmá), desiatok(gyesziatok)
tet(em)	dead (németül: tot)	mrtvola
tett (múlt i. = minuly čas(minulí csasz))	did (t > d)	delal(gyelal), činil(csinyil)
tett (cselekedet)	deed (t > d)	dej(gyej), čin(csín)
tiktak	tic-tac, tick-tack	tik – tak, tikať(tikaty), t'ukať(tyukaty)
tomp (mint tompa)	damp (tompít)	tupí, tlmí(úder)(úgyer)
tor(ony)	tower	turna(turnya), veža(vezsa)

tömb	stump (tönk = peň(peny), tuskó= klát, csonk = torzo)	peň(peny)
tömött	tumid (dagadt = opuchnutý)	tlstý(tlsztí), napchatý
tör	tear	trhat'(trhaty)
törp	dwarf	trpaslík(trpaszlík)
törzs (torzó)	torso	torzo
túr	root (szófordulás) grout	ryť'(rity), vřtat' sa(vřtaty sza)
túr, túró :hosszan kitartó = dlho trvajúce	dur(e)	trpezlivý
tüske	tusk	třň(třnyň), osteň(osztyeny)
ugr = rúg (hangátvetés: ugrat - rúgtat)	rag (ugrat, ugratás = skok(szkok))	skočit'(szkocsity), kopat'(kopaty)
üt	hit	biť'(bity)
vad, vadon	wild	divý(gyivý)
vad	wild (felbőszült = besný(beszni))	besný(beszni)
vad, értsd: örült	mad (v > m)	pomätený(pometyeni)
vadház (vad=örült) (örültek háza = dom šialencov(dom sialencov), mad = vad)	madhouse	blázinec(blázinyec), magorka
váló (értsd: nyíló, szétnyíló (völ-gy = údolie, vály-ú = válov) swallow (torok) = hrdlo swallow (fecske = lastovička(lasztovicska), nyilván a kétágú farkáról)	swale	prieľbeň(prieľbeny), dolina
valódi (való, igaz, érvényes = skutčný(szkutocsní), pravda, platný)	valid	pravda
vándor	wander(ing), meander (v > m), maunder (v > m)	vandrovník(vandrovnyík) chodník(chodnyík) tárat' sa(táraty sza)
vány(ad)	wane	vädne(vednye)
várj	ware	čakaj(csakaj)
váza	vase	váza
vesztett (elvesztegetett = stratový(sztratoví), stratený(sztratenyí))	wasted	nezvestný(nyezvesztní)
víg	wag	vtipkár(vtyipkár), veselý(veszelí)
vót (volt)	was (t-s)	bol
zeng, zsong	song	znie(znyie)

zsomb(ék)
zsúf
zsup(sz), supp

swamp
chuff
swoop

močiar(mocsiar), zamočit'(zamocsity)
prepchatý
šup(sup)

*Köszönet Török Lászlónak az angol,
Vajta Dénesnek a német szavak lektorálásáért,
Schell Ferencnek a szöveg ellenőrzéséért,
és Z. Karvalics Lászlónak az elvi észrevételekért.*

***

Az angol szókincs magyar szemmel, Fríg Kiadó, 2007.

Szavaink a múltból, Fríg Kiadó, 2010.

A fi nnugorista áfi um ellen való orvosság, Fríg Kiadó, 2011.

Lezárva: 2012 március 5.

Minden jog fenntartva.

© Varga Csaba 2012

A szlovák kifejezésekkel kiegészítette: Varga István
2012 május 6. , Fülek

kiegészítés lezárva: Varga István
2012 május 22. , Fülek